

DALLMAYR
A megvalósuló álom

LISA GRAF

DALLMAYR

A megvalósuló álom

KOSSUTH KIADÓ

A fordítás alapja:
Lisa Graf: *DALLMAYR – Der Traum vom schönen Leben*
First published in 2021 by Penguin Verlag,
an imprint of Penguin Random House Group

A kötet megjelenését a MOCCABIT Kft.,
a Dallmayr kávék és teák hazai importőre támogatta.

FORDÍTOTTA
Várnai Péter

SZERKESZTETTE
Winter Angéla

BORÍTÓTERV ÉS GRAFIKA
www.buerosude.de

ISBN 978-963-544-991-0

Minden jog fenntartva

© Lisa Graf 2021
© Penguin Verlag 2021
© Kossuth Kiadó 2023
© Hungarian translation Várnai Péter 2023
Borítóképek © Bridgeman Images, Shutterstock

I

1887. júniustól szeptemberig

A zord tél és a tétovázva belopódzó tavasz után a kora nyár rászolgált a nevére, és kárpótolta a münchenieket azért, mert sokáig kellett várniuk a sétákra az Angolkertben, a csónakozásokra a Kleinhesseloher-tavon, és a frissen csapolt sörükre a Kínai kapunál. Hétfvégén minden sörkert zsúfolásig megtelt, fúvószenekarok játszottak, és népviseletben vagy nyári ruhában, szalmakalapban vagy napernyővel mindenki a szabadba özönlött, hogy annak rendje és módja szerint ünnepelje az életet, a nyarat és a várva várt társas összejöveleteket.

Elsa szombat délután hazajött az internátusból, és mint mindig, azonnal újra el is akart menni.

– Mondd csak, kell bármit is tudni a könyveléshez? – kérdezte Balbinától, aki még a konyhában foglalatoskodott. Ő maga, miután a holmiját bevitte a szobájába, és leadta a szennyesét, sietve átöltözött. Most nem egy

leányiskola tizenöt éves tanulójának tűnt, hanem ifjú hölgynek. – Számolni például, vagy az csak úgy megy?

Egyedül is nagyon jól megy neki, hogy undok legyen, gondolta Balbina. Nincs szüksége hozzá Claire-re, a barátnőjére.

– Ó, egy olyan finom hölgyikének, amilyen te vagy, nem kell azzal törődnie, hogy mit dolgoznak az átlagemberek – vágott vissza Balbina. – Ez a kalap nem a tiéd. Honnan van? – kérdezte.

El kellett ismernie, hogy Elsa nagyon csinos a kék kosztümjében. A hosszú szoknya vékony gyapjúból volt, a hozzáillő széles hajtókás és derékban szűk kabátka vadselyemből. Úgy csillogott, mint az égbolt. A finom fonalból készült harangkalapot, amelyet Balbina még soha nem látott Elsán, a homlokrészen kék szövetárvacskák és redőzött, világoskék selyemszalag díszítette.

– Claire adta kölcsön.

A kalap csodásan illett Elsa kosztümjéhez, és Balbinát irigység fogta el. De nem túl elegáns ez az öltözék a zongoraórához Krozill asszonynál? Elsa máskor nem csípte ki magát így annak a szegény asszonynak, aki súlyos asztmában szenved, és már csak ritkán hagyja el a házat.

– Hogyhogy itthon már soha nem zongorázol? Nem kell gyakorolnod?

– Nymphenburgban gyakorolok, az apácáknál. Az ottani zongora jobb, mint a miénk – mondta Elsa. –

Egyébként is vannak emberek, akiknek akkor is megy valami, ha nem tanulnak és gyakorolnak állandóan. Ezt hívják tehetségnek.

– Akkor hadd halljak valamit a tehetségedből! – mondta Balbina kihívón.

Elsa azonban már elviharzott mellette, és a lépcsőhöz sietett.

– Ma dupla órák lesz, mert egy alkalom kimaradt – vetette oda.

– Therese néni azt mondta, hogy nézz be hozzá az irodába, amint hazaérsz! – kiáltott utána Balbina.

– Nincs időm, mennem kell órára – mondta még Elsa, aztán már ott sem volt.

Elsa a Kaulbach utca egyik bérházában felszaladt a második emeletre Krozill asszony lakásához, és az ajtó alatt becsúsztatott egy cédulát, amelyet otthon előre megírt:

Tisztelt Krozill Asszony!

*A lányom ma kirándulást tesz az angolki-
asszonyokkal a schärflarni kolostorhoz. Saj-
nos nem jöhet zongoraóra.*

Tisztelettel:

Th. Randlkofer

Elsa szíve vadul vert, miközben leszaladt a lépcsőn, és kifújta egy tincset az arcából. Minden úgy ment, ahogy tervezte. Egy másodpercig sem habozott, és büszke volt magára. Már régóta sejtette, hogy ő egy kicsit más, mint körülötte a többi lány. Sokszor félrehúzódott, amikor a többiek pletykálgodtak és a tanárnőkön gúnyolódtak. Előttük persze azonnal elnémultak, sugárzó arccal pukedliztek, hogy aztán vidáman cseverészve kövessék őket a tantermekbe, jók és kedvesek legyenek, legfőképpen pedig szorgalmasak.

Elsa kifejezetten utálta az ilyenfajta álkedvességet. Visszataszítónak találta, ahogy az iskolatársnői igyekeztek behízelegni magukat a tanárnőiknél. Hol otthonról hozott kis ajándékokat adtak nekik, hol egy tábla csokoládét, egy darab füstölt sonkát, néha kifejezetten a számukra készített kézimunkát, hímzett terítőcskét vagy párnahuzatot. Elsa soha nem játszotta volna meg magát. A szülők végtére is tandíjat fizetnek, és az nem kevés. Miért kellene még ajándékok is az erőltetett kedveskedés mellett? Ő azért jár oda, hogy érettségit szerezzon, amellyel később talán kezdhet valamit. Használható dolgot akar tanulni. Svájcban lányok is járhatnak már egyes egyetemi karokra, például orvosira. Nem arról álmodik, hogy tanárnő vagy ápolónő lesz, inkább fizikus, jogász vagy éppen orvos. Előbb azonban ki kell járnia az iskolát az angolkisasszonyoknál.

A Kaulbach utcából felment a Ludwig utcára, onnan pedig a Régi Képtár felé indult. A Louise utcán elment a Heck utca sarkáig, és a sarokháznál megkereste a hátsó udvarra vezető utat. A festő azt mondta neki, hogy a kapu mindig nyitva van. Amikor az elülső átjáróból benézett az udvarra, egy alacsony, kétszintes melléképületet látott meg, egy iparos műhelyét, amelyenből sok volt a hátsó udvarokban. Az épület élénkkék színe és durva vakolata furcsa, egyenetlen, organikusnak tűnő felületet alkotott. A kétrészes üvegajtó csukva volt, csengőt viszont Elsa hiába keresett, miközben a szíve a torkában vert. Nem nyithatja ki csak úgy az ajtót, hogy bemenjen a műterembe. Ahhoz nem elég bátor.

Sarkon fordult, és visszaszaladt az utcára. Mégis mire számított? Hogy az ajtó nyitva lesz, és egy recepció hölgy behívja őt, mint az Elvira műteremben? Várta, hogy megnyugodjon a légzése, azonban egyszer csak egy vastag szemüveget viselő nő nézett rá, aki a két karjával egy botra támaszkodott.

– Keres valakit, kisasszony? Itt lakik? Azt hiszem, még soha nem láttam. Azokhoz a művészekhez a hátsó udvarban nem akarhat menni, ahhoz túlságosan elegáns. És túl fiatal. Mit keres?

– Valójában a Képtárba akartam menni – hebegte Elsa.

– Akkor a legjobb, ha a Theresien utca felé megy, aztán pedig balra – mutatta a nő a botjával az utat.

– Köszönöm szépen!

Nem ilyen kirándulást képzelt el, ahhoz az édesanyja aláírását sem kellett volna meghamisítania. Menjen vissza Krozill asszonyhoz, és mondja azt, hogy hamarabb visszajöttek? Egyszer sem gyakorolt az utóbbi három hétben. Vagy négy is volt...? Már arra sem emlékezett, mit játszott utoljára.

Elért a Képtár előtti parkhoz. Most is egy ősztől bajszos egyenruhás őr ügyelt rá, hogy az emberek ne lépjenek a fűre. Ha valaki mégis megtette, sípszóval zavarta el az illetőt. Elsa körbenézett. Itt találkozott először a festőjével, ezen a magas bronzkapun lépett ki.

Elsa a kabátja zsebében ökölbe szorította a kezét. Nem, nem megy Krozill asszonyhoz, őt most nem tudná elviselni. A jól átgondolt terve füstbe ment, és bütbabnak érezte magát a vihorászó iskolatársnőinél, akiket annyira megvetett.

Továbbment a Theresien utcán, amelynek a végén már ki tudta venni a városi könyvtár széles lépcsőjét. A Theresien és az Amalien utca sarkán két pincér állt és dohányzott a Stefanie kávéház előtti járdán. A Theresien utca felőli nagy kirakat mellett egy kerékpár volt a falhoz támasztva, és egy villamos csengetve haladt egy lassan baktató lovas kocsi mögött. Elsa a nagy kirakaton keresztül egy sakkasztalt pillantott meg a kávéházban. Az egyik játékos, egy sovány, ápolatlan és bozontos hajú, szénfekete szemű férfi felnézett a sakktábláról, és

tolakodón Elsára bámult, mire ő lesütötte a szemét. Megvárta, hogy elhaladjon a villamos, aztán átment az Amalien utcán. A háta mögül lépteket hallott, és valaki hirtelen megragadta a karját. Elsa dühösen kiszabadította magát, és megpördült. Nem a szűrős szemű sakkozó állt vele szemben. Sigmund Rainer volt az.

– Elsa kisasszony – suttogetta a férfi. Elsa hátrált egy lépést, mert attól tartott, hogy a festő itt, az utca közepén a karjába rántja, és megcsókolja. – Megláttam az ablakon át, bár a Stefanie-ban vágni lehet a füstöt. Azt hittem, képzelődöm vagy a vágyaim űznek tréfát velem, de valóban maga az! Mit csinál itt? – Visszamentek a kávéház előtti járdára. – Kérem, jöjjön be velem! Szívesen meghívnám egy csésze forró csokoládéra. Vagy inkább kávét iszik, netán teát?

Elsa habozott.

– Nem is tudom...

A művészkávéház híre nem volt éppen a legjobb.

– Nem kell félnie, csak kulturált emberek vannak odabent, vagyis szinte csak olyanok. De az a sakkjátékos városszerte ismert nőcsábász.

– Ez vicc akar lenni? – kérdezte Elsa.

– Nem, figyelmeztetés. – A férfi megfogta Elsa karját, és be akarta húzni a kávéházba, de a lány lecövekelt.

– Természetesen vicceltem – mondta a festő.

Elsa habozva engedte, hogy Sigmund a bejáratához vezesse.

– Csak urak vannak ebben a kávéházban? – kérdezte a lány.

– Nem, szép hölgyeink is vannak. Jöjjön, megmutatom őket. Ma a grófnő is itt van egy barátjánéval. Ugyan már, csak nem fél? Nem harapunk.

A kávéház belseje olyan volt, mint egy lakás nappalija, csak a szokásosnál több széssel: virágmintás tapéta, bársonyfüggönyök, hátul egy második szint kis galériával, ahol a festő egy asztalhoz vezette Elsát. Mintha valami megfigyelőhelyen lettek volna, de az odalent ülők is figyelhették őket. Elsa magán érezte a többi vendég pillantásait, férfiakét és nőkét is. Ő új volt itt, a törzsvendégek viszont mind ismerték egymást.

– Ne törődjön azzal, hogy megbámulják! – mondta Sigmund. – Mind csak kíváncsiak. Tudni akarják, hogyan jut egy magamfajta szegény művész ilyen szép kíséreshöz. Hogy őszinte legyek, én is ezt találgatom, de rendkívül örülök is. Micsoda furcsa véletlen, hogy éppen itt futunk össze, a törzskávéházam előtt. Igaz, München nem éppen világváros, de nem is falu. Kegyed pedig nem itt lakik, hanem az óvárosban, igaz?

Elsa bólintott.

– Zongoraórán voltam Krozill asszonynál. Itt lakik a közelben.

– Vagy úgy! Mit játszik?

Elsa rajtakapva érezte magát.

– Etűdöket – mondta sietve.

– Fejből, kotta nélkül? – A festő felnevetett. – Mit parancsol?

Elsa forró csokoládét kért. A sakkjátékos pedig még mindig leplezetlenül bámult rá...

– Egyszerűen csak ne nézzen oda! – tanácsolta neki Sigmund. – Neki néznie kell magát. Író, és kegyed valószínűleg ihletet ad neki egy regényalakjához. Egyébként lenyűgözően fest, a kosztümje színe és hozzá a kalapkája is. Nem csodálkozhat, ha magára vonzza a férfiak pillantásait. Kegyed gyönyörű, és ezt tudja is magáról.

Elsa kigombolta a kék selyemkabátkáját, de úgy döntött, hogy magán tartja. Meztelennek érezné magát a hímzett fehér muszlinblúzban, amelyet alatta visel.

– Az a hölgy annál a hátsó asztalnál állapotos? – kérdezte, és igyekezett nem odanézni.

– Az, aki cigarettázik? Igen, a grófnőnek hamarosan megszületik a gyermeke.

– A gróf úr is itt van? – kérdezte Elsa.

– Amennyire tudom, gróf úr nincs.

– Hogy érti ezt?

– A hölgynek nincs férje, így a gyermeknek sincs apja. Vagyis természetesen van, de senki sem ismeri, csak maga a grófnő. Ő azonban nem árulja el, ki az, és egyedül akarja felnevelni a gyermeket.

– Akkor nyilván jómódú.

Más magyarázatot Elsa nem talált arra, hogy egy rangjabeli nő ilyen különösen viselkedik.

– Nem mondanám annak. Senkit sem látok most itt, aki jómódú lenne. Potyaleső viszont több is akad. Egyébként a grófnő is az. A sakkozó író úgyszintén. Látnia kellene, ahogy időnként kifordítja a nadrágzsebét, hogy nem bújt-e meg az alján némi apró. Eközben az apja gazdag, csak már nem támogatja a fiát, úgy hallom.

– De maga ugye ki tudja fizetni a csokoládémat? – kérdezte Elsa nyugtalanul.

– Ne aggódjon, Elsa kisasszony! A Stefanie-ban mind felírathatunk, amíg valahonnan pénzünk folyik be, a következő héten vagy hónapban. Ez itt megszokott, ezért is járunk ide szívesen. Néha, ha már végképp nincs más út, mi, művészek akár festménnyel vagy rajzzal is fizethetünk. Ezt az Alter Simpl tulajdonosnője vezette be magánál. A Stefanie-ban még nem gyakorlat, de zálogként itt hagyhat egy festményt, aki nem tudja kifizetni a számlát, később pedig kiválthatja.

– Magával is megtörtént már ez? – kérdezte Elsa meglepetten.

– Nem, szerencsére még nem. A hónap végéig többnyire kijövök az apanázsból, amelyet a szüleim küldenek a tanulmányaimra.

– És ha mégsem jön ki?

– Akkor kitalálok valamit. Nemrégiben találtam egy galériatulajdonost, aki ki akarja állítani a képeimet. Úgy-hogy talán javulni fog az anyagi helyzetem.

Elsa időnként lopott pillantást vetett a grófnőre.

– Nagyon szép – mondta elismerően.

Tíz évvel lehetett idősebb nála, lány vonású madonnaarca volt nagy, világos szemmel és bársonyosnak tűnő ajakkal. A teste a jól látható terhesség ellenére még mindig nagyon törékeny és nőies volt. A csábos jelensé- géhez képest Elsa esetlennek érezte magát, rajta min- den szögletes és csontos.

Sigmund megfogta a kezét, és kizökkentette a gon- dolataiból.

– Elsa, nagyon szeretném lefesteni. Szabad?

– Hogyan? Itt?

A festő vázlatfüzetet húzott elő az aktatáskájából, és addig forgatott egy ceruzát egy hegyezőben, amíg egy tökéletes kis fodor esett a csészealjára.

– Csak első vázlatnak. Elbűvölően fest, Elsa. Honnan van ez a kalapja az árvácskákkal? Megkérhetem, hogy vegye le a kabátkáját? Úgy jobban látnám a válla termé- szetes esését.

Az én szögletes, hegyes vállam azt sem tudja, mi az a ter- mészetes esés. Úgy eláll tőlem, mintha nem is hozzám tar- tozna – gondolta Elsa. Körbenézett a kávéházban, mi- közben most mégis kibújt a kis kabátjából. A sakkozón kívül, akinek a szeme mindenütt volt, csak a sakktáblá-

ján nem, éppen senki sem vett tudomást róluk. Ebben a kávéházban láthatóan nem számított különlegesnek, hogy valakiről rajzot készítenek. Elsa zavartan kortyolt egyet a csokoládéjából, aztán letette a csészéjét.

– Igen, pontosan így maradjon néhány percig, kérem, és ne mozogjon! – kérte a festő.

A puha ceruza helye gyorsan siklott a papíron, és úgy mozgott, mint egy óra felgyorsult mutatója. Sigmund közben másodpercekre újra meg újra felnézett, hogy megragadjon a modellje arcán, a nyakán vagy a vállán egy részletet, egy árnyékot vagy egy bizonyos fénypontot. A szeme felmérte az ívelt és egyenes vonalak között a távolságokat, a keze pedig átvitte a papírra. Elsa tekintete találkozott a sakkozó vad tekintetével, és megborzongott, mert ebben a pillanatban eszébe jutott, hogy senki sem tudja, hol van éppen.

– Látom, fázik – jegyezte meg a festő. – Nagyon önzők vagyunk mi, művészek – ismerte be, de eszébe sem jutott szólni Elsának, hogy vegye vissza a kabátkáját. – Mindjárt elég anyagom lesz, hogy tovább dolgozzam, amikor már nem lesz velem.

Elsa megpróbált odalesni a rajztömbre, de anélkül, hogy megmozdította volna a fejét, semmit sem tudott kivenni. Az egyik szomszédos asztaltól felállt egy úr, hogy átnézzen a festő válla fölött. Kritikus szemmel összevetette a rajzot a modellel, és az egyik kezével megpödörte a bajuszát, miközben a másikban egy égő

cigarettát tartott. A füst megcsapta Elsát, és meg kellett köszörülnie a torkát.

– Elnézést, kisasszony! – mondta az úr, és megveregette a festő vállát. – Szép munka, Sigmund, de ilyen modellel ez nem is csoda. Tiszteletem, nagyságos kisasszony. Majd meglátja, érdemes modellt állnia ennek az embernek – tette hozzá, aztán visszament az asztalához.

– Mondtam kegyednek, Elsa kisasszony, hogy ide kulturált emberek járnak. Wolzogen báró szintén ír. A Stefanie-ban a legjobb társaságban van.

– Házas? – kérdezte Elsa.

– Nem tudom, de nem hiszem. De miért érdekli ez? A festő egy pillanatra sem hagyta abba a rajzolást.

– Ha báró, elvehetné a grófnőt, és a gyerekének akkor lenne apja.

– Vagy úgy! A grófnő nem szeretne férjhez menni azért, hogy legyen apja a gyermekének. Egyedül akarja felnevelni a fiát.

– Honnan tudja, hogy fiú lesz?

– Egyszerűen csak tudja – mondta Sigmund.

Elsa ezt nagyon furcsának találta.

– Sokáig tart még? – kérdezte. – Nem vagyok szokva ahhoz, hogy mozdulatlanul üljek. Már minden tagom fáj.

– Mindjárt elkészül a vázlat, már igazán csak egy pillanatot. Majd otthon dolgozom rajta tovább.

Újabb örökkévalóság után Elsa szólt, hogy most már valóban nem bírja tovább, és egyébként is haza kell mennie.

– Tessék? Máris? – kérdezte Sigmund megdöbben-
ten. – Igazán még nem is beszélgettünk.

– Mert magának le kellett rajzolnia engem ahelyett,
hogy beszélgetett volna velem – felelte Elsa, és megitta
a közben kihűlt csokoládéja maradékát. – Megnézhetem?

Miután a férfi feléje fordította a rajzot, láthatta,
hogy a festő még csontosabbnak ábrázolta az arcát,
mint amilyennek ő maga látja. A járomcsontja maga-
san ült, a szája széles volt, az álla túl szögletes, a váll
sovány és hegyes.

– Tetszik? – kérdezte Sigmund, és olyan lelkesen
mosolygott Elsára, hogy ő egyszerűen nem tudott ne-
met mondani.

– Nem is tudom... Még meg kell szoknom.

– Ez csak vázlat. Sokat változik még, mire elkészül –
mondta a festő. – Szeretem ezt a dacos arcot, a fiatal-
sá-
gát, Elsa kisasszony. Kegyed nagyon szép, és ezt bizto-
san tudja is.

Elsa zavartan vonogatta a vállát. Nem, nem tudta, és
a férfi rajzán nem is látta szépnek magát. Belebújt a kis
kabátjába, és fel akart állni.

– Várjon! Elkísérem, csak még gyorsan szólok a pin-
cérnek.

Elsa megrázta a fejét.

– Kérem, ne. Valóban mennem kell.

– Mikor láthatom újra? – A férfi felugrott, egészen közel lépett Elsához, és átkarolta derekát. A lány hátrált egy lépést. – A jövő héten, amikor zongoraóráról jön? Addigra talán elkészülök a képpel. – Elsa kezét nyújtott a festőnek, ő azonban gyorsan megragadta és rátapasztotta az ajkát. – Én itt leszek, és várni fogom – ígérte.

Kifelé menet a grófnő intett Elsának, ő pedig félénken visszamosolygott. A sakkózó tüzes pillantását az arcán és az egész testén érezte. Az üvegajtón gyorsan kilépett a Theresien utcára. Melegebb lett, vagy csak ő érzi így? Megszaporázta a lépkeit, és csak akkor vett mély lélegzetet, amikor befordult a Ludwig utcába. Valóban megtette.

Nagyokat lépve az Odeon tér és a Feldherrnhalle felé indult. A gondolat, hogy megvalósította a tervét, mámorítóan hatott rá. Szinte felnőttnek érezte magát. Beült egy kávéházba egy férfival. Micsoda kaland! Csak az a baj, hogy senkinek sem mondhatja el. A barátnőjének, Claire-nek sem, aki már amúgy is hangot adott a gyanújának, hogy egy férfi van az utóbbi idők titkolózásai mögött. Csodás volt fölényben éreznie magát.

– *Quel beau chapeau!** – súgta oda neki egy úr, amikor elment mellette, ő pedig elmosolyodott, sőt még a csipőjét is megpróbálta egy kicsit ringatni, és közben nagyon romlottnak érezte magát.

* Milyen szép kalap! (fr.)

Az élet sokkal szebb és izgalmasabb így, mint az internátusban az angolkisasszonyoknál, a hálólhelyiséggel a többi lánnyal együtt, az ebédlővel, a mindig egyforma párolt zöldségekkel és a rágós marhahússal. A tanulószobával, a poros könyvekkel, és a mindennapos reggeli és esti imákkal. Minden helyiségben a fészületekkel. Az alázatos térdhajlításokkal a nővérek előtt minden találkozáskor. A dorgálásokkal, ha óra közben túl sokáig nézett ki az ablakon, mert unatkozott, és másról álmodozott, mert nem akarta elhinni, hogy valóban ilyennek kell lennie az életének. Várni, hogy elmúljon a végtelennek tűnő idő, várni az igazi életre. Még senki sem vette észre, hogy a kötelező tanulási idő alatt ő verseket olvas a könyvtárban. Mindent titokban kellett tartani előttük.

Amikor benyúlt a kabátkája zsebébe, egy darab papír akadt a kezébe. Egy összehajtott képeslap volt, az első oldalán kis tájkép hegyekkel, egy tóval és egy tarka mezővel. A hátoldalára valaki egy verset írt, amely mosolyt csalt Elsa arcára, bár egyszerű volt és kicsit sem művészi.

*Ó, mily' csodás mezők, csodás dombok!
Bejárni vágyom őket szárnyaló lélekkel,
Ám lelkemben öröme több lenne az ok,
Ha ezt, Elsa, együtt tehetném kegyeddel.*

Minél közelebb kerültek az üzletzáráshoz ezen a szombat estén, annál többet pusmogtak az alkalmazottak. A sugdolózás szokatlan méreteket öltött, de mindig egy csapásra abbamaradt, ha Therese közeledett, és a kérdéseire is csak azt a választ kapta, hogy nincs semmi különös, minden a szokásos, és csak a vevőkről és az extra kívánságaikról beszélgettek. Therese nem tudta mire vélni a dolgot. Esküdni mert volna, hogy valami van a levegőben, de halvány sejtelve sem volt, mi az.

Elsát, amikor hazajött a zongoraóráról, Rosa elkapta a boltban, és az irodába terelte. Ez is furcsa volt. Elsának nem sok köze volt az üzlethez. Iskolába és zongoraórára járt, többet nem várt tőle az édesanyja. Őt nagyon ritkán kérte meg arra, hogy segítsen ki a boltban, amikor télen, betegség miatt sok alkalmazott hiányzott, Elsa pedig kelletlenül tett eleget a kérésnek. Viszont nagyon jó bizonyítványokat vitt haza, és példás magaviselettel tündökölt, mert nem fecsegett, és engedelmes volt az iskolában. Therese nem az üzletben képzelte el a lánya jövőjét. Elsa jó parti, szép lány, kissé talán sovány, de ez még változhat, iskolázott, jó a modora, már ha jól akar viselkedni. Az édesanyja elképzelése szerint majd egy jó polgári házba házasodik be, egy üzletemberhez megy feleségül, esetleg egy mérnökhöz vagy építészhez. A tüskességét, a Balbinával szemben gyakran fellángoló ellenségességét, amelynek Therese néha a tanúja volt, ő bizonyos érzékenységnek és a két lány

közti rivalizálásnak tudta be. Az majd elmúlik. Elsának valamikor majd benő a feje lágya, és megfelelő módon elfoglalja a neki szánt helyet a társadalomban.

Ludwig időről időre lesietett a pincébe, és mindig üres kézzel jött fel. Amikor Therese megkérdezte tőle, miért jár le folyton, azt válaszolta, hogy gyorsan utána kellett néznie valaminek, mert egy kicsit átrendezték az árukat.

Nem sokkal zárás előtt még mindig volt egy vevő az üzletben, a schwabingi Georgen utcában lakó vasúti mérnök szakácsnője. A kezét tördelve könnyű előételnek valót keresett a munkaadója születésnap vacsorájához. Therese a „fekete lovasnak” nevezett, enyhén füstölt lazacot ajánlotta neki, amelyből éppen friss szállítmányt kaptak. A Königsseeből származó különlegességet tojással a legjobb tálalni.

– Nagyon finom csemege – mondta Therese. – A gazdái el lesznek ragadtatva.

– Az árától talán nem – felelte a szakácsnő.

– Az íztől viszont biztosan. A mérnök úr nem hív meg mindennap születésnap vendégeket, akiket jól kell lakatnia. A fekete lovassal biztosan nem fog mellé. És már főznie sem kell külön semmit, csak vendégenként egy-egy tojást, azt pedig könnyűszerrel meg tudja időre oldani.

– Megbízom magában, Randlkofer asszony, köszönöm.

Therese kikísérte a szakácsnőt, és bezárta utána a bolt ajtaját. Mire megfordult, az üzlet közepén egy fehér damasztabrosszal leterített kis tálalóasztal állt pezsgőspoharakkal, és Ludwig egy üveg behűtött Crémant de Loire-t tett rá. Korbinian Fey két eladónővel jött ki a pult mögül, levette a hosszú kötényt, alatta a fehér inge frissen vasalt volt. Az irodából Elsa és Balbina lépett ki. Egy-egy ezüstitálcán képviselőfánkokat hoztak, amelyek többféle módon voltak díszítve: porcukorral, aprított pisztáciás csokoládéöntettel vagy rózsaszínű mázzal.

– Nekem nincs születésnapom – mondta Therese meglepetten.

Az irodából Rosa Schatzberger és Paul lépett elő kéz a kézben. A kisfiú fülig érő szájjal vigyorgott, és meglengetett egy borítékot.

– Nyisd ki, Anya! – sürgette.

Therese megnézte a helyi kézbesítésre szolgáló, hárompenniges barna bélyeget a régensherceg képmásával. Mellette a saját nevét és címét látta: München, Diener utca 12.

– Szent ég! – sóhajtotta, amikor kibetűzött egy pecsétet: Bajorországi Alfonz herceg adjutánsi hivatala. – Honnan tudjátok, mi van a levélben? – kérdezte körbenézve. – Ha elutasítás, akkor mit ünnepelünk mi itt?

– Nem elutasítás lesz – mondta Korbinian.

– Miért vagy biztos ebben?

– Az elutasítások hamarabb megjönnek. Azt már rég megkaptuk volna.

Therese a fejét ingatta.

– Vagy már belenéztetek a borítékba?

– Le volt ragasztva, Anya – jelentette ki Paul.

Rosa papírvágó kést adott Theresének, aki felnyitotta vele a borítékot, és egy vékony papírlapot húzott elő, amelyen csak kevés szöveg volt.

– Halljuk, mi van benne! – kiáltotta Balbina.

Therese Randlkofer

asszonynak, az első osztályú

Dallmayr csemegeüzlet tulajdonosának

az Ő királyi fensége, Alfonz herceg

udvari szállítója címet adományozzuk.

Ludwig kilőtte a pezsgőspalack dugóját, mindenki éljenzett, Paul pedig átkarolta az édesanyja derekát, és a melléhez nyomta a fejét. Korbinian az első pohár gyöngyöző italt odanyújtotta Theresének, aztán ő is elvett egyet.

– Szívből gratulálok, főnökasszony! Innen már csak felfelé megyünk.

– Most már van egy címed. Kell még több is? – kérdezte Paul.

- Ilyen címekből soha nem lehet elég – mondta Rosa.
- Hercegből is több van, nem csak Alfonz.
- De régenshercegből csak egy – okoskodott Paul.
- Nálunk, Bajorországban igen – válaszolta Rosa –, más országoknak viszont királyuk is van, és akkor ott van még a német császár is.
- A császár... – suttogta Paul áhítatosan.
- Mindegyiknek lehetnének az udvari szállítói, a német császárnak és a belga vagy bármilyen királynak.
- Ahogy magát ismerem, Schatzberger kisasszony, a levelek már ott fekszenek az íróasztalában – tréfálkozott Therese.
- Ugye, örülsz, nénikém? A mi kis ünnepségünknek is? – kérdezte Balbina.
- És annak, hogy gondoskodtunk egy-két üveg jóféle Crémant-ról – tette hozzá Ludwig.
- Persze. Most viszont megkóstolnám ezt a képviselőfánkot. Saját készítés?
- Természetesen – felelte Ludwig büszkeségtől ragyogó szemmel, és legalább tizenöt centivel magasabb lett. – Tegnap este sütöttük Balbinával, ma az ebédszünetben töltöttük meg, és vontuk be őket mázzal.
- És nem képviselőfánk a neve, hanem profiterol – tette hozzá Balbina.
- Therese megkóstolt egyet a csokoládémázasok közül.
- Azt hiszem, fel kell vennünk őket a választékunkba.

– Elsa talán segíthet nekünk, amikor hétvégén itthon van – mondta Balbina váratlanul.

Elsa összerezte, és önkéntelenül megrázta a fejét, mintha az unokatestvére elvesztette volna az eszt.

– Szerintem jó lenne – tett rá Balbina még egy lapáttal, Elsát végképp szorult helyzetbe hozva.

– Nem hiszem, hogy lesz időm rá – válaszolta fapofával.

– Úgy értem, ha már eleget tanultál, és gyakoroltad a zongoradarabokat – csipkelődött tovább Balbina, és mindenki azt találgatta, milyen harcot vívnak ők ketten már megint egymással.

Elsa összeszorította a száját.

– Tölts még, Ludwig! – szólt Korbinian. – Csak nem hagyjuk, hogy megmelegedjen ez a remek Crémant.

Miközben Ludwig újratöltötte a poharakat, Korbinian pedig még egy üveg pezsgőt kinyitott, Therese újra elolvasta a levelet.

– Az első cím tehát megvan – mondta Korbinian.

– Most már a sógorának is fel kell adnia – felelte a hűséges alkalmazott, és koccintott Theresével. – A következő a bajor királyi szállító lesz.

– Vagy a következő utáni – mondta Therese. – De ez most már nem számít. Így folytatjuk tovább – fordult a dolgozókhöz. – Köszönöm a támogatásokat. Nélkületek nem ment volna.

A két eladónő meglepetten összenézett. Nem emlékeztek, hogy a főnöknő valaha is megdicsérte volna őket.

Miután véget ért a kis ünnepség, és az alkalmazottak hazamentek, Balbina bekopogott Elsa ajtaján.

– Én vagyok. Engedj be!

– Mit akarsz?

– Kérdeznem kell tőled valamit.

– Akkor kérdezz, ha annyira akarod.

– Tudni akarom, hol voltál ma délután – suttogta Balbina.

– Zongoraórán, de ezt tudod. Hagyj békét nekem!

– Tudom, hogy nem voltál ott – mondta Balbina. – És nyisd ki végre az ajtót!

Balbina visszatartotta a lélegzetét, miközben Elsa szobájából sokáig semmilyen hang nem szűrődött ki. Aztán megnyikordult a padló, és végül kulcs fordult a zárban. Balbina lenyomta a kilincset, és besurrant az unokatestvére szobájába. Elsa az ajtónak háttal az íróasztalánál ült, Balbina mögéje lépett.

– Nos? – kérdezte. – Hallgatlak. Hol voltál délután?

– Miből gondolod, hogy nem voltam zongoraórán?

– Érted mentünk.

Balbina leült Elsa ágyának a szélére, mert a szobában csak egy szék volt.

– Tessék? De miért?

– Meg akartunk lepni. A Hofgarten parkban voltam fagyizni Paullal, és az az ötletünk támadt, hogy elmehetnénk Krozill asszonyhoz. Hallgatni akartuk egy kicsit, ahogy zongorázol, aztán pedig együtt jöttünk volna haza.

– Remek ötlet. Ellenőrizni akartál? – kérdezte Elsa megvetően.

– Már nem emlékszem, hogy Paul ötlete volt, vagy az enyém, de ez nem érdekes. Te mindenesetre nem voltál ott, és Krozill asszony megmutatta nekem az igazolásodat.

Elsa az ajkába harapott. Erre egyáltalán nem számított.

– Nem Therese néni aláírása volt azon a papíron. Te hamisítottad – mondta Balbina. – Hogy tehetted ilyen?

– Neki már elmondtad?

Elsa most először nézett Balbinára. *Aha, megijedt* – gondolta ő, és megrázta a fejét.

– Nem, nem mondtam el.

– És mit akarsz tőlem? – Elsa dölyfössége megtörhetetlennek tűnt. – Megzsarolni?

– Mit művelsz titokban, amiért hazudsz és csalsz?

Balbina szavai inkább aggódásról árulkodtak, mint diadalérezetről. Ezt még Elsa is felismerte.

– Egy kávéházban voltam – mondta végül. – Az Amalien utcában.

– Kivel?

– Claire-rel – állította Elsa.

Balbina megint megrázta a fejét.

– Nem hiszek neked. Ezért nem hamisítanál aláírást.

– És mit gondolsz, te okostojás?

– Ugye nem egyedül voltál ott, vagy egy férfival?

Olyan buta és vakmerő még te sem lehetsz. Szóval, kivel?

– Mondtam már. Claire-rel.

Balbina a fejét csóválta.

– Ezt tanítják az angolkisasszonyok finom iskolájában? Hazudni és aláírást hamisítani? Ezt nem hiszem el. Tényleg azt hittem, hogy okosabb vagy.

– Mit akarsz valójában tőlem? Mi közöd hozzá, hogy mit csinállok? Ha édesanyám nem hozott volna vissza téged a Felső-Pfalzodból, a bátyám még mindig itt lenne.

Szóval még mindig ezt rója fel nekem – gondolta Balbina, és végre kimondta. Vagy csak gyarlóságáról akarja elterelni a figyelmet?

– Nem tudtam róla. Therese néni nem mondta el nekem, csak Paultól tudtam meg, miután visszajöttem. Még ma sem tudom, miért ment el Hermann vagy miért küldték el.

– Mert te szemet vetettél rá, vagy talán nem?

– Gonosz vagy, és tudod, hogy ez nem igaz. Hermann-nal egyszerűen csak kedveltük egymást.

– Kedveltétek! – majmolta Elsa Balbinát. – Talán szívesen lettél volna Randlkoferné!

Ez nagyon fájt, de Balbina biztos volt benne, hogy Elsa csak el akarja terelni a figyelmét. Ő viszont nem azért jött ide, hogy újabb veszekedést kezdeményezzen.

– Fejezzük be, végül is már nincs jelentősége. Itt nem rólam van szó, Elsa, hanem rólad.

– Mit akarsz tenni? Befújsz, hogy jó színben tűnj fel anyámnál?

– Nem. Arra nincs szükségem, te viszont vigyázz, Elsa! Tizenöt éves vagy, ha egy felnőtt férfi kávéházba visz, büntetendő cselekményt követ el. Miféle alak az, akit ez nem érdekel? És milyen erkölcstelen hely az a kávéház, ahol ezt megengedik?

Most már összeomlott Elsa védekezése, és az arca elé kapta a kezét.

– Festő, nem akármilyen férfi – mondta halkán. – És megkérdezte, hány éves vagyok.

– És nem törődött vele? – Elsa megrázta a fejét. – Ó, értem – mondta Balbina. – Hazudtál neki. Azt mondd, festő? És milyen festő?

– Mindenképpen le akart rajzolni.

– A kávéházban?

Elsa bólintott.

– És hol van a kép?

– Rajz, és még nincs kész.

– De majd megkapod? – Elsa megint bólintott. – Szóval újra találkozol majd vele?

– Sejtelmem sincs – vallotta be Elsa. – Azt sem tudhatom, hogy most majd minden szombaton követni fogsz-e.

Elsa csak hanyagul ledobta a székre a kék kosztümjét, az árvácskás kalapja a komódon feküdt. Balbina uralkodott magán, mert ösztönösen mindent vállfára akart akasztani, hogy a szép anyagok ne gyűrődjenek össze. Hamarosan már nem lesz azonban cselédlány, fel kell hagynia azzal, hogy mindenért és mindenkiért felelősnek érezze magát a háztartásban. Nemsokára bemutatkoznak az állásra jelentkezők, és Therese néni a kettő közül felveszi az egyiket. Akkor ő végre megszabadul a házimunkától, és csak a cégnél fog dolgozni. Már alig várta.

– Jól van, akkor jövő szombaton elmész Krozill aszszonyhoz. Nincs több lemondás – döntötte el Balbina. – A kávéházba, ahhoz a festőhöz pedig elmegyek veled. Elhozzuk a képet, és elfelejtjük a dolgot. Egyedül viszont semmiképpen sem mész oda többé. Megértetted?

– Te megbolondultál? – csattant fel Elsa. – Nem gondolhatod komolyan, hogy veled megyek oda. A nevelőnőmnek képzeled magad, vagy minék? Ne légy nevetséges!

– De igen, komolyan gondolom, hogy együtt megyünk oda. Különben mindent elmondok édesanyádnak. Elejétől a végéig, ebben biztos lehetsz. És még valami! Amióta édesapád elhunyt, Hermann pedig el-

utazott, az üzletben hiány van segítő kezekből. A másodnak minden támogatás jól jön.

Elsa nagy szemet meresztett.

– Igen, de nekem mi közöm ehhez? – kérdezte.

– Úgy gondolom, te is besegíthetsz, amikor hétvégén itthon vagy. A vasárnap délelőtt sokszor nagyon fárasztó, mert olyankor váltjuk egymást, hogy mindenkinek legalább kéthetente legyen szabad vasárnapja. Cserében a késő délelőttöd és az egész délutánod szabad lesz.

– Ezt most komolyan mondod? Vasárnap hajnali ötkor álljak munkába a boltban?

– Kicsit később is lehet. Hatkor vagy fél hétkor tökéletesen elég.

– De hát én semmihez sem értek – állította Elsa. – Hogy segíthetnék így nektek?

– Akkor majd beletanulsz. Végtére is jó hozományt kapsz majd ennek a boltnak köszönhetően, és valamikor a résztulajdonosa is leszel. Szerintem ezért te is tehetsz valamit. Nem fog megártani neked, édesanyádnak pedig nagy segítség lenne.

Elsa erre már semmit sem mondott, aztán hirtelen felállt, és mintha olvasott volna Balbina gondolataiban, a szekrényhez ment, két vállfát vett ki, és felakasztotta a blúzát meg a kosztümjét. Balbina elmosolyodott, aztán ő is elindult az ajtóhoz.

– Gondolkodj el a dolgon! – folytatta Balbina. – Ó, és felőlem lassanként felhagyhatnánk a gyerekes ellensé-

geskedéssel. Valójában túl időssek vagyunk már hozzá, nem gondolod? – kérdezte.

Már a nyitott ajtóban állt, amikor Elsa odament hozzá.

– És mi van Paullal? – suttogta. – Ő tud valamit?

Balbina nemet intett a fejével.

– Egyedül beszéltem Krozill asszonnyal. Paulnak azt mondtam, hogy te kicsit hamarabb elmentél, mert megfájdult a fejed.

– Köszönöm – mondta Elsa csendesen.

Balbinának most először tűnt úgy, hogy az unokatestvére nem fölényes vele.

Paul nagyon komolyan vette a feladatát. Az adag tészta-masszát, amelyet Balbina levágott neki, rendkívül gondosan vastag hengerré sodorta, aztán rövid darabokra vágta, és egyenként ujjnyi hosszúságú, vékony hengerré formálta. Kínosan ügyelt a tökéletes formára. Ha túl vastagra vagy egyenlőtlenre sikerültek, megint öszszegyúrta őket, és újra próbálkozott. Nem zavartatta magát attól, hogy Balbina a szemét forgatva várja a következő adag nudlit, amelynek a forrásban levő sós vízbe kellett kerülnie. Amint felúsztak a víz tetejére, kivette és a serpenyőben szép ropogósra sütötte őket. A savanyú káposztát, amely majd hozzá lesz, már kétszer

felforralt. Az édesszájú Paul fahéjas almaszósszal szedte a nudlit.

Therese már az ebédlőasztalnál ült, és Balbina éppen szedett neki, amikor kopogtatás után Rosa dugta be a fejét az ajtón.

– Elnézést a zavarásért, de...

Egy borítékot húzott elő a háta mögül, és mosolyogva az asztalra tette. A kerek postai pecsét és a bélyegek egészen elmosódtak, mintha a levél esővizet gyűjtő hordóba esett volna, de a címzést még szerencsére el lehetett olvasni.

– Hermanntól! – kiáltotta Paul. – Felolvashatom? – kérdezte a borítékért nyúlva. – Szabad?

– És mi lesz az ebéddel? – kérdezte Therese.

– Az hidegen is ugyanolyan jó.

Rosa az irodából levélbontó kést is hozott magával, és Paul óvatosan elkezdte kinyitni a borítékot.

– Ülj le hozzánk, Rosa! – invitálta Therese. – Biztosan jut mindnyájunknak, igaz, Balbina?

Miután mind helyet foglaltak, Paul elkezdte felolvasni a levelet:

*Kedves Anya, testvéreim, Balbina, Ludwig
és mindenki a Dallmayrnál!*

Paul abbahagyta az olvasást.

– Ludwig nincs is itt.

– Nem tudott eljönni – mondta Balbina –, de később majd megmutathatom neki a levelet.

Ha előre tudom, milyen egy tengeri utazás az Atlanti-óceán északi részén, lehet, hogy vonattal visszamentem volna Münchenbe. De nem tudtam, így aztán Brémában felszálltam az... – Paul elakadt, mert nehéz szavak következtek. – ...az Elder Dempster & Company egyik hajójára, a La Palmára. Az a brit társaság már évek óta folytat modern gőzhajókkal teher- és utasszállítást Londonból a Kanári-szigeteken át Afrikába. A La Palma postahajóként szolgál majd az egyes szigetek között, és az anyakikötője Santa Cruz de La Palmában lesz.

Groeneberg barátommal vonattal Hamburgba utaztunk, onnan pedig Brémába. Az a Hanza-város kisebb, mint Hamburg, de szintén nagy tengeri kikötője van. Ott felszálltunk a hajónkra, és berendezkedtünk az első osztályon. A La Palma ugyan nem hasonlítható azokhoz a hatalmas óceánjárókhöz, amelyek New Yorkba szállítanak utazókat és kivándorlókat, de azért jókora hajó minden kényelmi berendezéssel, legalábbis az első osztályon. Az elegánsan berendezett ka-

binjainkban kényelmes ágy és saját fürdőszoba van. A hajón található még egy fenyűzőszalon, amelyben étkezünk, valamint egy kis dohányzóasztalnál az urak pipára vagy szivarra gyűjthetnek. Közben leginkább üzletről beszélgetnek, ezért én is ott tartózkodom, amíg a füsttől rosszullét nem környékez, és ki kell mennem a friss levegőre.

Paul két szem nudlit szúrt fel a villájára, belemártotta az almászósza, és gyorsan bekapta, aztán folytatta az olvasást.

Az, hogy a hajózás szórakoztató, a Starnbergi-tóra talán igaz, az Atlanti-óceán északi részére azonban nem, mert ott Isten kezébe helyezzük magunkat. Brémából reggel napsütésben indultunk, Londonba esőben és viharban érkeztünk. Amíg a La Palmát berakodták a kikötőben, és új utasokra várt, én kószálhattam egy kicsit Londonban, és nem győztem álmélkodni. Ha azonban most elkezdeném leírni, milyen hatalmas és pompás a Brit Birodalom fővárosa, soha nem készülök el a levelemmel.

Londont is napsütésben hagytuk el, mielőtt azonban a Temze az Északi-tengerbe ömlött

volna, felhők takarták el a napot, erős szél korbácsolta fel a hullámokat, és a felhős sötét-ségben fehér koronákat festett rájuk. Kellemetlen volt, amikor lefeküdtem, és nem tudtam aludni, bár nem vagyok érzékeny. Az éjszakai sétáim során láttam, hogy más utasoknak nagyobb problémát okoz a hullámzás.

A hajó egyszer csak mintha nekiütközött volna egy nagy és súlyos dolognak, és én azonnal azokra a jéghegyekre gondoltam, amelyeket nehéz meglátni, mert a nagy részük a víz alatt van, de már a La Palmánál nagyobb hajóknak is a vesztüket jelentette. Egy rándulás kis híján kivetett az ágyból, és egy dörrenés majdnem átszakította a dobhártyámat. A hajó menetirányban annyira balra dőlt, hogy a poharam elkezdett lefelé csúszni az ágyam melletti kisasztalon. Egy pillanatig azt hittem, hogy ennyi volt. Egy jéghegy egészen szokatlan módon a Golf-árammal szemben az Északi-sarktól vagy a nagy Grönland szigettől egyenesen Biskaya felé indult, hogy elsüllyessze azt a hajót, amelyen mi La Palma felé tartottunk.

Amikor idáig ért az olvasásban, Paulnak nagyot kellett nyelnie.

– Hermann hajója remélhetőleg nem süllyedt el – mondta.

– Akkor nem írhatta volna meg ezt a levelet – nyugtatta meg Balbina a kisleány, aki folytatta az olvasást.

Aztán a hajó megint egyenesbe állt, a poharam pedig visszacsúszott az eredeti helyére. Én csak akkor értettem meg, hogy nem kaptunk léket, és a megdőlésünk nem azt jelezte, hogy hamarosan üt az utolsó óránk, hanem hegymagasságú hullámokon haladunk. Miután kinyitottam a külső fedélzetre nyíló ajtót, egy hatalmas szélleökés visszalökött, és sós víz zúdult az arcomba. Nem adtam fel, és az első sorból akartam nézni a színjátékot, amely számomra az utolsó is lehetett volna. Félig bukdácsolva, félig csúszva eljutottam a hajókoriáthoz, és sikerült megmarkolnom, különben elvesztettem volna az egyensúlyomat.

A hajó a jobb oldalára dőlt a hullám völgyben, a törzse megint megemelkedett, és engem rémület fogott el. Ezért a jobb kezemmel egy pillanatig elengedtem a korlátot, hogy keresztet vessék, és imát küldjek az égbe.

– Mária, Istennek szent anyja – kiáltottam bele az éjszakába –, segíts most, mert később már hiába tennéd!

Nagy bajomban fogadalmat tettem, mert közel éreztem magam a halott tengerészekhez, akik már ezerszám fekszenek a Vizcayai-öböl mélyén.

Paul már nem gondolt a nudlira...

Megint hatalmas vízmennyiség zúdult rám, és hiába kapaszkodtam kétségbeesetten, az ereje elszakított a korláttól, és átsodort a teljes fedélzeten. A combom egy lecsavarozott napágyinak ütközött, és egy pillanatig világos lett a szemem előtt, mert a fájdalomtól csillagokat láttam. Egy tengerész elkapott, és addig vonszolt, tuszkolt, amíg a fedélzet alatt újra biztonságba juttatott. Ott rám parancsolt, hogy ne menjek ki újra, amíg nem ül el a vihar:

A közel hetven méter hosszú, acéltörzsű hajónk nem volt éppen kikötői bárka, a hullámok ereje és a pokoli orkán mégis úgy forgatta, pörgette, csavarta, hogy az erős acél újra meg újra hangosan megnyikordult, szinte felnyögött. Némegyszer láttam, hogy az ökölnyi acélszegecsei hangos csattanással kiszakadtak. Tizen vihart még a tapasztalt utasok sem éltek meg, így Groeneberg úr sem, és né-

hánguk feladta a reményt, hogy élve elérjük a következő célunkat, Lisszabon kikötőjét.

Másnap reggelre elült a szél, a tenger kissé még mindig viharos volt, de már nem olyan gyilkosan, mint néhány órával azelőtt. Anap lassan előbújt, a levegő tiszta volt és olyan friss, mint egy korty víz egy hegyi forrásból. Mellettünk hajódeszkák, egy láda és hordók úsztak. Amit lehetett, a kapitány kihalásztatta a tengerből, és utasította az embereit, figyeljenek, hogy látnak-e valahol embereket deszkákba kapaszkodva vagy mentőcsónakban. Senkit sem fedeztek fel azonban, ezért a kapitány végül parancsot adott a hajóharangok megkongatására, minket pedig felszólított, hogy imádkozzunk azoknak a hajótörötteknek a lelki üdvéért, akik a viharban elsüllyedtek azzal a hajóval, amelynek a roncsai mellett elhaladtunk.

Megfogadtam, hogy nem felejttem el, hanem beváltom a fogadalmamat. Nemcsak a megmenekülésemért voltam hálás, hanem azért is, hogy most még inkább férfinak mondhatom magamat.

A konyhában mély csend honolt, senki sem mozdult. Mind kíváncsian várták, hogy megtudják, mi történt ezután.

*Még két napba telt, hogy a tenger nyugodtabb legyen, a levegő melegebb, mi pedig elér-
tük a Tejo folyó tölcserőrkolatánál fekvő,
szép Lisszabont. A várost, amelyet 1755-
ben, mindenszentek napján földrengés, tűz és
szökőár rombolta le szinte teljesen, amelyek
következtében a lakói egyharmadát elvesztet-
te, egy bizonyos Pombal márki még a 18.
században pompásan újjáépíttette, téglalap-
alakú alsóvárossal a kikötő szintjén, széles
sugárutakkal és ragyogó épületekkel. A dom-
bokon fekvő városban két vonalon drótkötél-
vasút és három síkló közlekedik. A két nap
alatt, amelyet ott töltöttünk, mindegyiket
igyekeztem legalább megnézni, és némelyiken
utaztam is. Amíg a szállítmányunk nagy ré-
szét kirakodták, és helyette új ládákat, hordó-
kat és a továbbutazáshoz szükséges szenet
rakodtak be, Groeneberg, aki láthatóan min-
denütt otthon van, megmutatott nekem néhá-
nyat az alsóvárosból és az ottani nagyszerű
üzletekből. A kirakatokban, amelyeket más-
hol csak piacokon keresne az ember, különféle*

rákok, languszták és kagylók láthatók, a még élő állatokat akváriumokban lehet megfigyelni. Kísérőm valódi különlegességként megmutatta nekem a kacsakagylókat, amelyek olyanok, mint egy elefánt kicsinyített lábujjai fekete ormánnyal. Fel kell törni őket, aztán kiszívni, nagyjából úgy, mint egy hurkát. Annak, aki rá tudja szálni magát, páratlan íz lesz a jutalma.

Mind megpróbálták elképzelni a furcsa kagylókat, de nem jártak nagy sikerrel.

Egy másik lisszaboni különlegesség a bacalhau, vagyis szárított tőkehal, amelyet minden sarkon árulnak, és főzés előtt újraáztatják. A tőkehalat Portugáliában állítólag többféle módon készítik el, mint ahány nap van egy évben. Ha az ember tőkehalat eszik az éttermekben, ott többnyire zene is szól, amelyet fádónak hívnak, és olyan, mintha sem boldogságot, sem reményt nem ismerne. Olyan szomorúnak hangzik, amikor nők és férfiak gitárkísérettel éneklnek, mintha sírnának. Ez a búskomorság majdnem elvette az étvágyamat, de Groeneberg elmondta, hogy a portu-

gálok lelke van benne, amely eléped a vágyódástól, de nélküle senki sem lehet boldog.

Emellett a lisszaboni Dallmayrt is megismertem, amelyet egyébként szintén egy nő vezet.

Mind Theresére néztek, aki elégedetten mosolygott maga elé.

Doña Quitéria-nak hívják, és a csemegeüzletnek is ez a neve. Rendelést adtam le kiváló szardíniákra és szardellakonzervekre, de más áruikból is kértem mintát. Az ország északi részéből származó, levegőn szárított kolbászokból szintén rendeltem, mert a minőségük azonnal meggyőzött.

– Hermann ízig-vérig kereskedő – jegyezte meg Rosa.

Most már azonban befejezem, és postára adom a leveletem, hogy újra hírt kapjatok felőlem, mielőtt nekivágok az utam következő szakaszának. Adeus, ahogy itt mondják, és mindenkinek szívélyes üdvözlétem küldöm haza Lisszabonból.

Hermann

– Amilyen állapotban a boríték van, a postahajó is kis híján elsüllyedhetett a viharban, visszaúton Lisszabonból – mondta Balbina.

– És milyen lassan ért ide a levél! – panaszolta Therese. – Hermann már biztosan rég megérkezett a Kanári-szigetekre.

– Reméljük – mondta Paul, és még egy adag nudlit szedett a tányérjára.

Miután végeztek az ebéddel, Therese néhány percre ledőlt a kanapéra, és arra gondolt, hogy Hermann az útja során még biztosan sok tapasztalatot szerez. Mind-egyik a fejlődését szolgálja majd, még a kevésbé jók is. Remélhetőleg megtanítják arra, hogy jobban értékelje, amit kapott, és felismerje, mi az, amit ő maga egyszer majd el akar érni. Nem érni be kevéssel, de túl sok nyulat sem kergetni egyszerre, hogy a végén egyet se kapjon el. Ezt kívánta Therese az elsőszülöttjének. Vigyáznia kellett, hogy ne törjön rá mélabú, amikor hirtelen megjelentek előtte annak a forró júliusi napnak a képei, amelyen Antonnal belépett vele a családi keresztelőruhájában a karján a Miasszonyunk-templomba. Az első gyermeküket nem a nagypja és nem is az apja nevére kereszteltették, hanem arra a névre, amely neki, az édesanyjának tetszett, és szerinte sokkal jobban illett egy modern nagyvárosba. Ezért lett Hermann.

